

Förslag till förordning om inrättandet av 2023/24:FPM24 en EU-talangreserv

Justitiedepartementet

2023-12-20

Dokumentbeteckning

COM(2023) 716

Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND
THE COUNCIL ESTABLISHING AN EU TALENT POOL

Sammanfattning

Det övergripande syftet med förslaget om en EU-talangreserv är enligt kommissionen att förbättra EU:s möjligheter att attrahera kompetens och talanger från tredje land till bristyrken på EU:s arbetsmarknad och förenkla rekryteringen av sådan arbetskraft. EU-talangreserven ska utgöras av en IT-plattform där tredjelandsmedborgare som vill komma till EU för att arbeta kan registrera relevanta uppgifter. Deras kompetens ska sedan kunna matchas med arbetsgivares behov i EU. Det ska vara valfritt för EU:s medlemsstater att delta i EU-talangreserven.

Regeringen ställer sig bakom det övergripande syftet att attrahera kompetens och talanger till EU. Regeringen bedömer vidare det som positivt att medlemsstaterna själva avgör om de vill dela i EU-talangreserven eller inte. Kommissionens förslag behöver dock analyseras närmare för att bedöma om detta kan vara ett effektivt verktyg för kompetensförsörjning i Sverige, och om det i övrigt bedöms innebära ett mervärde.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Inom EU har ett antal direktiv förhandlats på området laglig migration. I meddelandet om en ny migrations- och asylpakt (faktapromemoria 2020/21:FPM19) aviserade kommissionen bland annat att den avsåg lägga fram ett paket med åtgärder för att attrahera kompetens och talanger till EU.

I april 2022 antog kommissionen ett kompetens- och talangpaket (COM (2022) 657 final) för att säkerställa att EU blir mer attraktivt och för att förbättra den övergripande migrationshanteringen. Kompetens- och talangpaketet innehöll en rad initiativ för att nå detta mål. I paketet uttrycktes även en intention att etablera en EU-talangreserv.

Den 15 november 2023 presenterades kommissionens förslag till förordning för en EU-talangreserv. Förslaget presenterades tillsammans med bland annat ett meddelande om rörlighet för kompetens och talanger (COM (2023) 715 final).

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget innebär inrättandet av en IT-plattform som ska underlätta rekrytering av arbetssökande från tredje land. IT-plattformen ska bygga på det befintliga systemet för Europeiska nätverket för arbetsförmedlingar (Eures) och utgöra ett komplement till redan existerande system hos nationella offentliga arbetsförmedlingar.

Enligt förslaget ska det vara valfritt för medlemsstaterna att delta i EU:s talangreserv. Det finns inget krav på att delta i talangreserven från start, utan medlemsstaterna kan välja att gå med i ett senare skede. Medlemsstater som vill delta ska då meddela kommissionen senast nio månader i förväg. Varje medlemsstat som deltar ska utse en nationell kontaktpunkt som bl.a. ska registrera information om lediga tjänster på talangreservens IT-plattform i syfte att underlätta matchning mellan arbetssökande från tredje land och deltagande arbetsgivare. Information om lediga tjänster ska bara överföras till IT-plattformen om de finns på en lista med bristyrken på EU-nivå.

Medlemsstater som deltar i talangreserven ska kunna välja att underlätta rekrytering av arbetssökande från tredje land inom ramen för EU:s talangpartnerskap. Deltagande medlemsstater ska också kunna välja att införa en påskyndad migrationsprocess för arbetssökande som erbjuds en tjänst genom talangreserven.

Förslaget innehåller också regler som rör inrättandet av ett sekretariat och en styrgrupp för talangreserven. Förslaget reglerar även hur listan med bristyrken på EU-nivå ska upprättas och behandlingen av personuppgifter.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

De svenska reglerna för arbetskraftsinvandring finns i dag huvudsakligen i utlänningslagen (2005:716) och utlänningsförordningen (2006:97). Det svenska regelverket för arbetskraftsinvandring bedöms inte påverkas av förslaget.

Eftersom medlemsstaternas deltagande i talangreserven är frivilligt beror eventuella effekter på om Sverige väljer att delta eller inte. Om Sverige väljer att delta i talangreserven väntas förslaget föranleda vissa

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Av förordningsförslagets konsekvensanalys framgår att kostnaderna varierar beroende på antalet medlemsstater som deltar i talangreserven. Budgeten kommer justeras därefter.

De huvudsakliga kostnaderna med anledning av förslaget bedömer kommissionen uppstår i samband med inrättandet av IT-plattformen och med arbetet för att säkerställa interoperabilitet mellan plattformen och de nationella systemen. Dessa kostnader bedöms uppgå till mellan 9,4 och 11 miljoner euro och belasta kommissionens budget på EU-nivå.

Vidare tillkommer flera löpande kostnader, så som personalkostnader och inrättandet samt driften av sekretariatet, där kommissionen beräknar att kostnaderna kommer att ligga på mellan 5,5 och 6 miljoner euro och belasta kommissionens budget. Inrättandet av nationella kontaktpunkter bedöms uppgå till mellan 9,5 och 11 miljoner euro och föreslås belasta budgeten för Asyl-, migrations- och integrationsfonden (Amif).

Årliga kostnader som uppkommer för deltagande medlemsstater utgörs av underhåll av IT-plattformen och för att upprätthålla interoperabiliteten mellan medlemsstaternas nationella system och talangreservens IT-plattform. Dessa beräknas uppgå till ungefär 1,9 miljoner euro för kommissionens budget och kostnader på ungefär trehundra tusen till en halv miljon euro årligen, som belastar deltagande medlemsstaters nationella budgetar.

Eventuella ekonomiska konsekvenser för den svenska statsbudgeten beror således på huruvida Sverige väljer att delta i talangreserven eller inte. Utgångspunkten är att eventuella kostnader kan finansieras inom befintlig budgetram.

Ett välfungerande system för matchning av kompetenser i tredje land med behov på arbetsmarknaden i Sverige, som bidrar till att underlätta sådan arbetskraftsinvandring, kan dock i förlängningen få positiva konsekvenser för den svenska statsbudgeten.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att det är viktigt att attrahera högkvalificerad arbetskraft och underlätta för sådan arbetskraft att komma till Sverige för att arbeta. Regeringen kan också ställa sig bakom det övergripande syftet att attrahera kompetens och talanger till EU.

Regeringen anser, i enlighet med artikel 79.5, att det är nationell kompetens att avgöra hur många tredjelandsmedborgare som ska beviljas uppehållstillstånd som arbetstagare eller egen företagare. Det behöver därför vara medlemsstaterna som själva avgör om de vill dela i EU-talangreserven eller inte. Regeringen anser att det är viktigt att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna respekteras. Talangreserven bör utformas på så sätt att den undviker dupliceringar av redan existerande verktyg.

Kommissionens förslag behöver vidare analyseras närmare för att bedöma om detta kan vara ett effektivt verktyg för kompetensförsörjning i Sverige och om det i övrigt bedöms innebära ett mervärde för Sveriges målsättning att attrahera högkvalificerad arbetskraft. Regeringen anser dessutom att förslaget om en EU-gemensam lista för bristyrken behöver granskas mer noggrant eftersom behoven på arbetsmarknaden i medlemsstaterna ser olika ut.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Kommissionens förslag har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 79.2 (a) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Beslut fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet, artikel 294 i EUF-fördraget. Förfarandet innebär att både rådets och Europaparlamentets godkännande krävs för att förslaget till förordning ska antas. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Laglig migration är ett område där det råder delad kompetens mellan EU och medlemsstaterna. Endast ett fåtal medlemsstater har digitala plattformar för talangattraktion som vänder sig till arbetssökande från tredje land. Sådana verktyg fokuserar också på den nationella arbetsmarknaden och kommissionen menar att ett verktyg för matchning på EU-nivå kan attrahera tredjelandsmedborgare i en helt annan omfattning. Små medlemsstater kan också ha svårt att attrahera tillräckligt mycket kompetens på egen hand.

Enligt kommissionen kan befintliga hinder mot rekrytering av tredjelandsmedborgare därför inte åtgärdas på lämpligt sätt på nationell nivå.

EU-talangreserven ska inte ersätta nationella initiativ och plattformar för internationell rekrytering och inte heller definiera medlemsstaternas politik avseende talangattraktion. Det frivilliga verktyget ska utgöra ett stöd på EU-nivå och komplement till nationella åtgärder för talangattraktion. Enligt kommissionen är åtgärden begränsad till vad som är nödvändigt för att uppnå de angivna målen.

Regeringen delar kommissionens bedömning att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget behandlas i rådsarbetsgruppen för integration, migration och återsändande (IMEX). Kommissionen presenterade sitt förslag i en första behandling i rådsarbetsgruppen den 6 december 2023.

4.2 Fackuttryck/termer